

Alþjóðasamskipti Íslands frá 1400 til siðaskipta: Efnahags- og menningarlegt skjól frá Englendingum og Þjóðverjum í pólitísku tómarúmi Danaveldis

Baldur Þórhallsson og Þorsteinn Kristinsson
Rannsóknaborð stjórn málafræðideildar
Háskóli Íslands – 18. apríl 2013

Skipulag

- Rannsóknin
- Kenningarammi
- Efnahagslegt skjól
- Pólitískt skjól
- Félagslegt skjól
- Niðurstöður

Þrjár tegundir skjóls

- Efnahagslegt skjól
 - Viðskipti, markaðsaðgangur, sameiginlegur markaður, efnahagsaðstoð, sameiginlegur gjaldmiðill, hagstæð lán o.s.frv.
- Pólitískt skjól
 - Beinn eða óbeinn diplómátískur og/eða hernaðarlegur stuðningur, alþjóðlegar leikreglur og venjur, aðstoð við að halda uppi lögum og reglu innanlands
- Félagslegt skjól
 - Miðlun þekkingar, hugmynda, lífsstíls og gilda, menningar og helgisiða, ræktun og varðveisla menningartengsla

Nútímakenningar og fornir tímar

- Koma kenningar í alþjóðastjórnámálum að gagni þegar fyrri aldir eru skoðaðar?
- Er „skjólskenningin“ of ríkjamiðuð fyrir 15. og 16. öld?
- Hverskonar einingar eru til umfjöllunar í kenningunni?
- Almennar og sértækar kenningar

Flækjur

- Ólíkir hagsmunir valdastéttar og almennings
- Erlend áhrif á innlenda samfélagsskipan
- Fórarskipti (trade-off)
 - Efnahagslegur ávinningur => pólitískur kostnaður
 - Pólitískur stöðugleiki => efnahagslegur kostnaður

Efnahagslegt skjól

Pólítískt skjól

Primary Danish control

Weak / variable Danish control

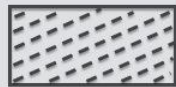
0 500 mi
0 500 km

Félagslegt skjól

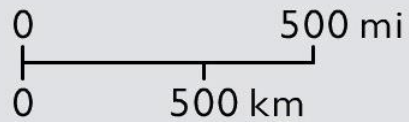
Primary contact

Some contact

Christian influence

Niðurstöður: Ísland 1400-1550

- Ísland var hluti af alþjóðakerfi Norður-Evrópu
- Ísland naut efnahagslegs skjóls
 - Viðskipti við Englendinga og Þjóðverja (+ Norðmenn og Hollendinga)
 - Ný efnahagsleg tækifæri í sjávarútvegi
- Ísland naut félagslegs skjóls
 - Innflutningur á nýjum vörum frá Englendingum og Þjóðverjum
 - Ísland var hluti af alþjóðlegu neti kaþólsku kirkjunnar sem miðlaði hugmyndum, fræðum og gildum til Íslands
- Ísland naut lítils pólitísku skjól
 - Danska konungsvaldið máttlítið á Íslandi (sérstaklega framan af)
 - Skortur á lögum og reglu, óstöðugleiki o.fl.
 - Danska konungsvaldið beitir Eyrarsundinu til að halda yfirráðum yfir Íslandi

Smárikjakenningin um skjól

- Bandalög
- Skjól
- Þurfa smáríki skjól?
- Hver/hverjir geta veitt skjól?
- Hvað er átt við með skjóli?